

Текст Болонської декларації та список країн,
міністри освіти яких її підписали

Спільна декларація міністрів освіти Європи

Болонья, 19 червня 1999 року

Європейський процес, завдяки його особливим досягненням упродовж останніх декількох років, стає більш відчутною та значущою реалією для ЄС і його громадян. Перспективи розширення разом з поглибленням відносин з іншими європейськими державами надають цій реалії ще ширших вимірів. Водночас ми є свідками дедалі більшого усвідомлення політиками та науковцями, а також громадськістю, потреби у побудові більш всеохоплюючої та спрямованої у майбутнє Європи, зокрема на основі використання і зміцнення її інтелектуального, культурного, соціального, наукового та технологічного потенціалу.

“Європа знань” є на сьогодні широко визнаним незамінним фактором соціального та людського розвитку, а також невід’ємною складовою зміцнення й інтелектуального збагачення європейських громадян, оскільки саме така Європа спроможна надати їм необхідні знання для протистояння викликам нового тисячоліття разом із усвідомленням спільних цінностей і належності до єдиної соціальної та культурної сфери.

Загальновизнаним є першочергове значення освіти й освітньої співпраці для розвитку та зміцнення стабільних, мирних і демократичних суспільств, що особливо відчувається на прикладі ситуації на південному сході Європи.

У Сорбоннській декларації від 25 травня 1998 року, в основу якої покладено саме такі міркування, наголошується на провідній ролі університетів у розвитку європейського культурного простору.

У ній наголошується, що створення Європейського простору вищої освіти є ключовим шляхом сприяння мобільності та працевлаштуванню громадян, а також розвитку континенту в цілому.

Група європейських держав прийняла запрошення взяти на себе зобов'язання щодо досягнення визначених у Декларації цілей, підписавши її чи висловивши принципову згоду. Спрямованість декількох реформ у сфері вищої освіти, які були паралельно розпочаті в Європі, засвідчили рішучість багатьох урядів діяти.

Зі свого боку, європейські вищі навчальні заклади взяли на себе завдання та головну роль у створенні Європейського простору вищої освіти, у тому числі виходячи з основоположних принципів Болонської університетської хартії 1988 року. Надзвичайно важливим є те, щоб незалежність і автономія університетів забезпечували постійну адаптацію систем вищої освіти і наукових досліджень відповідно до нових потреб, вимог суспільства та розвитку наукових знань.

Обраний курс пролягає у правильному напрямі та має значущу ціль. Досягнення більшої сумісності та порівнянності систем вищої освіти, втім, потребує постійної рушійної сили. Ми повинні підтримувати цей процес, сприяючи реалізації конкретних заходів, аби наші кроки на окресленому шляху приносили відчутні результати. У зустрічі, що відбулася 18 червня, узяли участь авторитетні фахівці та науковці з усіх представлених на ній держав. Було вироблено ряд корисних порад щодо кроків, які потрібно здійснити.

Зокрема, нам слід зосередитися на вирішенні завдання збільшення міжнародної конкурентоспроможності європейської системи вищої освіти. Життєздатність і ефективність будь-якої цивілізації вимірюється її культурним впливом на інші країни. Ми повинні забезпечити існування такої системи вищої освіти в Євро-пі, яка була б привабливою для всього світу і відповідала б особливостям наших культурних і наукових традицій.

Підтверджуючи свою підтримку загальним принципам, викладеним у Сорбоннській декларації, ми координуємо нашу політику з метою досягнення найближчим часом, не пізніше першої декади третього тисячоліття, таких цілей, які, на нашу думку, мають першочергове значення для створення Європейського простору вищої освіти та поширення європейської системи вищої освіти в світі:

1. Затвердження загальноприйнятої та порівнянної системи вчених ступенів, у тому числі шляхом запровадження додатка до диплома, з метою сприяння працевлаштуванню європейських громадян і міжнародній конкурентоспроможності європейської системи вищої освіти.

2. Запровадження системи на основі двох ключових навчальних циклів: додипломного та післядипломного. Доступ до другого циклу навчання потребуватиме успішного завершення першого, який має тривати щонайменше три роки. Учений ступінь, що присвоюється після завершення першого циклу, на європейському ринку праці сприйматиметься як відповідний рівень кваліфікації. Кінцевим результатом другого навчального циклу має бути вчений ступінь магістра та/або кандидата наук, як у багатьох європейських країнах.

3. Створення системи кредитів на зразок Європейської системи трансферу оцінок (ECTS) як відповідного засобу сприяння більшій мобільності студентів. Кредити можуть бути отримані також поза межами вищих навчальних закладів, включаючи постійне навчання, за умови їхнього визнання з боку відповідного університету-отримувача.

4. Сприяння мобільності через усунення перешкод на шляху ефективного використання права на вільне пересування з безпосередньою метою:

- забезпечення студентам доступу до навчальних можливостей, а також до відповідних послуг;

- забезпечення визнання та зарахування часу, який учитель, дослідник чи член адміністративного персоналу провів у європейському навчальному закладі, досліджуючи, викладаючи та виконуючи відповідну своєму фахові роботу, зі збереженням їхніх законних прав;

- сприяння європейському співробітництву щодо забезпечення якості освіти з метою вироблення порівняльних критеріїв і методологій;

- просування необхідних європейських стандартів у галузі вищої освіти, зокрема щодо розробки навчальних планів, співробітництва між освітніми закладами, схем мобільності й інтегрованих навчальних, дослідних і виховних програм.

Отже, ми беремо на себе зобов'язання досягнути окреслених вище цілей - у межах своєї компетенції та поважаючи відмінності в культурі, мові, національних освітніх системах, а також автономію університетів - з метою зміцнення Європейського простору вищої освіти. Задля цього ми проводитимемо політику міжурядового співробітництва із залученням європейських неурядових організацій, що функціонують у сфері вищої освіти. Ми сподіваємося на швидку та позитивну відповідь з боку університетів та їхній активний внесок в успішність наших зусиль.

З переконанням у тому, що становлення Європейського простору вищої освіти потребує постійної підтримки, контролю й адаптації до еволюційних потреб, ми вирішили провести ще одну зустріч упродовж наступних двох років з метою оцінки досягнутого та наших нових кроків.

Caspar EINEM
Minister of Science and Transport
(Австрія)

Gerard SCHMIT
Director General of French Community

Ministry for Higher Education and Research
(Бельгія, Французька спільнота)

Jan ADE
Director General
Ministry of the Flemish Community
Department of Education
(Бельгія, Фламандська спільнота)

Anna Mmیا TOTOMANOVA
Vice Minister of Education and Science
(Болгарія)

Eduard ZEMAN
Minister of Education, Youth and Sport
(Чеська Республіка)

Margrethe VESTAGER
Minister of Education
(Данія)

Tonis LUKAS
Minister of Education
(Естонія)

Maija RASK
Minister of Education and Science
(Фінляндія)

Claude ALLEGRE
Minister of National Education, Research and Technology
(Франція)

Wolf-Michael CATENHUSEN
Parliamentary State Secretary
Federal Ministry of Education and Research
(Німеччина)

Ute ERDSIEK-RAVE
Minister of Education, Science, Research and Culture
Land Schleswig-Holstein
(Постійна конференція міністрів культури німецьких земель)

Gherassimos ARSENIS
Minister of Public Education and Religious Affairs
(Греція)

Adam KISS
Deputy State Secretary for Higher Education and Science
(Угорщина)

Gudridur SIGURDARDOTTIR
Secretary General
Ministry of Education, Science and Culture
(Ісландія)

Pat BOWLING
Principal Officer
Ministry for Education and Science
(Ірландія)

Ortensio ZECCHINO
Minister of University and Scientific and Technological Research
(Італія)

Tatiana KOKEK
State Minister of Higher Education and Science
(Латвія)

Kornelijus PLATELIS
Minister of Education and Science
(Литва)

Erna HENNICOT-SCHOEPGES
Minister of National Education and Vocational Training
(Люксембург)

Louis GALEA
Minister of Education
(Мальта)

Loek HERMANS
Minister of Education, Culture and Science
(Нідерланди)

Jon LILLETUN
Minister of Education, Research and Church Affairs
(Норвегія)

Wilibald WINKLER
Under Secretary of State of National Education
(Польща)

Eduardo Marzal GRILO
Minister of Education
(Португалія)

Andrei MARGA
Minister of National Education
(Румунія)

Milan FTACNIK
Minister of Education
(Словаччина)

Pavel ZGAGA
State Secretary for Higher Education
(Словенія)

D.Jorge FERNANDEZ DIAZ
Secretary of State of Education, Universities,

Research and Development
(Іспанія)

Agneta BLADH
State Secretary for Education and Science
(Швеція)

Charles KLEIBER
State Secretary for Science and Research
(Швейцарська конфедерація)

Baroness Tessa BLACKSTONE of Stoke Newington
Minister of State for Education and Employment
(Сполучене Королівство Великобританії та Північної Ірландії)